

С Т А Н О В И Щ Е

о т

проф. дфн Симеон Янакиев (Янев) Симеонов, СУ „Св.Климент Охридски”, понастоящем пенсионер
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”. Област на висше образование – хуманитарни науки; професионално направление 2.1.Филология; докторска програма.Теория и история на литературата / Детска литература/.

Автор : Галина Иванова Димитрова

Тема: Модели на спомена за детството в българската литература за деца и юноши.

Научен ръководител: проф. д-р Светлана Стойчева – Андерсон – Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов”, гр София.

Със заповед № 33 – 37390 от 24 о7 2017 г. на ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Модели на спомена за детството в българската литература за деца и юноши” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование, Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Теория и история на литературата /Детска литература/

Автор на дисертационния труд е Галина Иванова Димитрова редовна докторантка към катедра „История на литературата и сравнително литературознание” с научен ръководител проф. д-р Светлана Стойчева Андерсон – НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” гр. София.

Представеният от Галина Иванова Димитрова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с член 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва

изискуемите за процедурата документи, доколкото мога да преценя.

Докторантката е приложила към документите копия от десет публикации по темата на възлови проблеми от труда, осъществени в периода от 2011 до 2016 година, някои от тях във впечатляващи обеми. Последното след информативната си цена за мен е важно и като израз на трайна отдаденост на темата, очевидно, погледната не само като дисертационна задача, но и като проблемно изследване на детското споменно в българската литература през почти целия двасти век с оглед общите процеси в литературата и спецификата на литературно-историческия развой. Основание да мисля така намирам в още една, също така надхвърляща темата си и синхронизирана с общолитературните процеси работа върху детската литература, но фокусирана върху поезията в социалистическия период – тази на Ана Костадинова от ВТУ, защитена наскоро.

Галина Димитрова е избрала тема, която на основата на лично преживяното прекосява хронотопа на най-дълбинните светогледни сътресения през целия двасти век на българската история. Това определя централното ѝ място и за историята на детската литература и е безспорно доказателство за нейната актуалност. В увода дисертантката заявява съзнание както за сложността, така и за важността на темата, правейки редица уместни уговорки за селекцията на текстовете, които се приготвя да анализира, за теоритичните трудове върху които се опира. Също така тя конспектира аргументите за границите на изследването си, задава обозначителните критерии на комуникативните адресати, както и структурата, която предлага за труда си. Още тук искам да отбележа наличността на едно систематично мислене, прагматичността на подхода и широката база на обследвания материал.

Известно е, че умението да се дефинират ясно целите и това да се отграничи и обоснове изследователското поле са сериозна предпоставка за успеха на всяко научно дирене. Нямам възможност като в рецензия да конспектирам и анализирам главите в последователността им, затова ще пристъпя към изложение на приносите и едновременно ще отправя някои

забележки, с оглед вероятното преработване на дисертацията за книжна публикация.

Още по-замисъла си темата е иновативна, не само защото избира неразработен терен, но и защото всяка корелация между споменно и настояще открива двойствен хоризонт за четене както на миналото, така и на настоящето. Дисертантката се е възползвала по един задоволителен начин от самите предпоставки на темата за да изгради литературно-историчната си позиция вън от ентузиастското четене на една тоталитарна литература като тоталитарно мислене и да покаже в избора от нея литературен сегмент корените на процесуалността не само в опортюнисткото им битие, но и въпреки него. За целта тя работи с корелативни двойки текстове на емблематични във времето си автори, но и на такива, които са останали притулени в низината на недочетеното или асинхронното на парадното. Тази структура ѝ позволява да проследи как литературата в различни периоди възсъздава детското преживяване на света и като универсално и като исторично моментно.

Дисертацията само отчасти се занимава с поетиката на прозата в избора от нея период, но определено отчетливо е формулирала основните параметри на повествованието в едно движение от фактологичната разказовост към фрагментарността от психологически порядък. Прецизният анализ на подбраните текстове с оглед типологията на моделите (аз бих казал образите) на спомена за детството в литературата през двайстия век очертава и подчертава типологична близост с процесите в литературата за възрастни.

Авторката не се задоволява с това важно компаративистично постижение и превръща в ядро на своя анализ извличането на спецификата в пресъздаването на детското в историчността на социалните условия и идеологеми. Нейна заслуга е, че не влиза в анализа с предрешения от конформистичен характер, а открива своите аргументи в авторските нагласи за преодоляване на нормативния език. Това обяснява сполучеността на анализа и особено при автори като Влайков, Добри Немиров, Иван Давидков и Станислав Стратиев, които са на границата между специфично детското и специфично възрастовото.

Тук намирам място за единствената ми по същество забележка предвид превръщането на дисертацията в книга: подходът към детското не бива да се ограничава само в буквалното спомняне. От особено значение тук е детската себепредстава за бъдещето, тоест мечтата.

Мечтата не само е фундаментален компонент на детското съзнание, а като такава и винаги фундаментално свързана със споменното (с билото и с настоящето). В този смисъл тя също е спомен, но свободен от носталгичността.

Мечтата в спомена е осъзнатата самоконструкция на Аза. Спомнящият си по принцип винаги вижда себе си спрямо някакво бъдеще, в разказа вече минало и именно това бъдеще в миналото е ядрения заряд на спомена. Тук пред дисертацията се открива необозримо поле, което ще разкрие най-съкровено в детското съзнаване на света. Хубаво е, ако една бъдеща книга с всичките и приноси, които вече очертах обърне внимание и върху проекцията на „спомена в още нестаналото” т.е. споменът на Аза в собствените му проекти. Литературата на 60-те -70-те особено в дебютните книги на така наречената „инфантилна проза” крие големи запаси в това отношение.

Но, както казах, тази бележка няма отношение към завършеността и приносността на работата на този етап. Имаме пред себе си една пунктуално систематична, теоретично издържана, аналитично прецизна дисертационна работа, която освен наличните си качества, предзадава и много надежди. И тъй като въпреки възрастта си, не съм преставал да следя състоянието на българската литература и науката за нея и в частност детската литература, имам основание да кажа, че тази дисертация, наред с дисертацията върху поезията за деца на Ана Костадинова от ВТУ, са едно ново начало, което, надявам се, може да промени снизходителното отношение към предмета въобще.

Убедено препоръчвам на членовете на научното жури да присъдят на Галина Иванова Димитрова образователната и научна степен „доктор” за труда и „Модели на спомена за детството в българската проза за деца и юноши”.

10 10. 2017 г.

Проф. дфн Симеон Янев

